

Dictamen en relació amb la consulta formulada per un ajuntament sobre el tractament de la dada referent a l'adreça del domicili habitual en la notificació electrònica d'actes administratius

Es presenta davant l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades un escrit d'un ajuntament en què planteja si fer constar l'adreça del domicili habitual en les notificacions electròniques d'actes administratius a una persona treballadora contravindria la normativa de protecció de dades.

Analitzada la consulta i la documentació que l'acompanya, vista la normativa vigent aplicable, i d'acord amb l'informe de l'Assessoria Jurídica emeto el següent dictamen.

I

(...)

II

L'Ajuntament assenyala en la seva consulta que utilitza un gestor d'expedients i de documentació per a la tramitació dels expedients municipals, el qual es nodreix d'una base de dades on consten les dades facilitades per aquelles persones que adrecen una instància o petició a l'Ajuntament, inclosos els seus empleats públics.

Segons manifesta l'Ajuntament en aquesta base de dades relativa a les persones interessades consten el seu nom, l'adreça relativa al domicili i les dades de contacte (mòbil i correu electrònic).

S'exposa, tot seguit, que aquest gestor permet generar de manera automàtica la notificació de la resolució o acte administratiu que s'ha de practicar a la persona interessada de manera electrònica a través de la plataforma ENOTUM. S'afegeix que el programa incorpora a la notificació per defecte l'adreça relativa al domicili habitual de la persona interessada.

Al seu torn, l'Ajuntament assenyala que una de les seves persones treballadores ha demanat que les notificacions que se li practiquin no incorporin la seva adreça, atès que aquestes es duen a terme per mitjans electrònics. També hauria demanat que s'elimini de les notificacions electròniques ja practicades.

Vist això, sol·licita el parer d'aquesta Autoritat sobre si la constància de l'adreça de la persona treballadora en les dites notificacions vulneraria la normativa de protecció de dades i si, per tant, caldria suprimir-la.

III

Des del punt de vista de la protecció de dades és important tenir en compte que l'Ajuntament, com a responsable del tractament de la informació personal de què disposa (article 4.7) del Reglament (UE) 2016/679, del Parlament i del Consell Europeu, de 27 d'abril de 2016, General de Protecció de Dades (en endavant, RGPD)), li correspon la tasca de garantir i poder demostrar que els tractaments de dades que du a terme s'adeqüen en tot moment a la normativa de protecció de dades (article 5.2 RGPD, relatiu al principi de responsabilitat proactiva). I això amb independència dels mitjans i/o sistemes d'informació que s'emprin a tal efecte.

D'acord amb l'article 5 de l'RGPD els tractaments de dades efectuats per les administracions públiques, a banda de comptar amb una base jurídica de les establertes a l'article 6 de l'RGPD que els legitimi, estan subjectes a una sèrie de principis, entre els quals, els principis de limitació de la finalitat i de minimització de dades.

Així, segons el principi de limitació de la finalitat, *“los datos personales serán recogidos con fines determinados, explícitos y legítimos, y no serán tratados ulteriormente de manera incompatible con dichos fines; de acuerdo con el artículo 89, apartado 1, el tratamiento ulterior de los datos personales con fines de archivo en interés público, fines de investigación científica e histórica o fines estadísticos no se considerará incompatible con los fines iniciales”* (article 5.1.b) RGPD).

I, segons el principi de minimització de dades, *“los datos personales serán adecuados, pertinentes y limitados a lo necesario en relación con los fines para los que son tratados”* (article 5.1.c) RGPD).

D'acord amb aquests principis, l'Ajuntament, com a responsable del tractament, ha d'analitzar en cada cas quina és la finalitat a què respon el tractament de les dades personals i si les dades que es tractaran són adequades, pertinents i no excessives en relació amb aquella finalitat.

Això en el context en què ens trobem porta a tenir en consideració les previsions de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (en endavant, LPAC), com s'exposa tot seguit.

IV

L'article 14 de l'LPAC disposa, en relació amb el dret i l'obligació de relacionar-se electrònicament amb les administracions públiques, el següent:

“1. Las personas físicas podrán elegir en todo momento si se comunican con las Administraciones Públicas para el ejercicio de sus derechos y obligaciones

a través de medios electrónicos o no, salvo que estén obligadas a relacionarse a través de medios electrónicos con las Administraciones Públicas. El medio elegido por la persona para comunicarse con las Administraciones Públicas podrá ser modificado por aquella en cualquier momento.

2. En todo caso, estarán obligados a relacionarse a través de medios electrónicos con las Administraciones Públicas para la realización de cualquier trámite de un procedimiento administrativo, al menos, los siguientes sujetos:

(...)

e) Los empleados de las Administraciones Públicas para los trámites y actuaciones que realicen con ellas por razón de su condición de empleado público, en la forma en que se determine reglamentariamente por cada Administración.”

Per la seva part, l'article 41.1 de l'LPAC disposa que *“las notificaciones se practicarán preferentemente por medios electrónicos y, en todo caso, cuando el interesado resulte obligado a recibirlas por esta vía. (...)”*.

En atenció a la documentació que acompanya la consulta (uns correus electrònics en què la persona treballadora fa esment a *“notificaciones que se m'han practicat per a les meves funcions dintre de l'Ajuntament”* i a *“notificaciones on se'm comunica que he estat designada com a responsable dels contractes d'obres”*), tot sembla apuntar que ens trobaríem en el present cas davant el supòsit de l'article 14.2.e) de l'LPAC, de tal manera que la treballadora municipal estaria obligada a relacionar-se amb l'Ajuntament a través de mitjans electrònics. Al seu torn, l'Ajuntament estaria obligat a practicar-li les notificaciones a través de mitjans de mitjans electrònics (article 41.1 LPAC).

L'article 40.2 de l'LPAC regula el contingut de la notificació, tot establint que *“deberá contener el texto íntegro de la resolución, con indicación de si pone fin o no a la vía administrativa, la expresión de los recursos que procedan, en su caso, en vía administrativa y judicial, el órgano ante el que hubieran de presentarse y el plazo para interponerlos, sin perjuicio de que los interesados puedan ejercitar, en su caso, cualquier otro que estimen procedente.”*

Com pot veure's, aquest article de l'LPAC no conté cap referència a la dada relativa al domicili de la persona interessada.

Més enllà d'això, cal tenir en compte allò establert a l'article 41 de l'LPAC, el qual regula les condicions generals per a la pràctica de les notificaciones, i en concret, als efectes que interessin, les següents previsions:

“1. (...)

*Con independencia del medio utilizado, las notificaciones serán válidas siempre que permitan tener constancia de su envío o puesta a disposición, de la recepción o acceso por el interesado o su representante, de sus fechas y horas, del contenido íntegro, y de la **identidad fidedigna del remitente y destinatario** de la misma. La acreditación de la notificación efectuada se incorporará al expediente.*

(...)

*Adicionalmente, **el interesado podrá identificar un dispositivo electrónico y/o una dirección de correo electrónico** que servirán para el envío de los avisos regulados en este artículo, pero no para la práctica de notificaciones.*

(...)

3. En los procedimientos iniciados a solicitud del interesado, la notificación se practicará por el medio señalado al efecto por aquel. Esta notificación será electrónica en los casos en los que exista obligación de relacionarse de esta forma con la Administración.

(...)

6. Con independencia de que la notificación se realice en papel o por medios electrónicos, las Administraciones Públicas enviarán un aviso al dispositivo electrónico y/o a la dirección de correo electrónico del interesado que éste haya comunicado, informándole de la puesta a disposición de una notificación en la sede electrónica de la Administración u Organismo correspondiente o en la dirección electrónica habilitada única. La falta de práctica de este aviso no impedirá que la notificación sea considerada plenamente válida.

(...).”

I també cal tenir en compte allò establert a l'article 43 de l'LPAC, el qual estableix previsions específiques pel que fa a la pràctica de les notificacions a través de mitjans electrònics.

L'apartat 1 d'aquest article concreta que aquestes notificacions “*se practicarán mediante **comparecencia en la sede electrónica** de la Administración u Organismo actuante, a través de la **dirección electrónica habilitada única o mediante ambos sistemas**, según disponga cada Administración u Organismo. A los efectos previstos en este artículo, se entiende por comparecencia en la sede electrónica, el acceso por el interesado o su representante debidamente identificado al contenido de la notificación”.*

Des del punt de vista del principi de minimització de dades (article 5.1.c) RGPD), la lectura conjunta dels articles 41 i 43 de l'LPAC, esmentats, posa de manifest que per dur a terme la pràctica de notificacions per mitjans electrònics (finalitat a què respon el tractament (article 5.1.b) RGPD)) les dades personals de les persones interessades (o, si escau, del seu representant legal) que resulten estrictament necessàries a tal efecte són el nom i cognoms i el número de DNI, atès que aquesta informació és la que permet establir la identitat inequívoca o fidedigna de la persona destinatària de la comunicació (article 41.1 LPAC).

També posa de manifest que, a banda d'aquesta informació identificativa, l'Ajuntament pot tractar també les dades relatives al correu electrònic i/o número de mòbil de la persona interessada (o representant), quan aquesta hagi facilitat tal informació de contacte, únicament als efectes d'enviar-li un avís en què s'informi de la posada a la seva disposició d'una notificació a la seu electrònica de l'Ajuntament o a l'adreça electrònica habilitada única (article 41.1 i 6 LPAC).

I que, en qualsevol cas, no és necessari el tractament de la dada relativa a l'adreça del domicili de la persona interessada, atès que, en aquests casos, la notificació s'ha de

dipositar en la seu electrònica de l'Ajuntament o a l'adreça electrònica habilitada única, segons el que s'hagi previst, durant el termini establert legalment per a que la persona interessada pugui accedir al seu contingut (article 43.1 LPAC).

El tractament d'aquesta dada relativa al domicili només resultaria pertinent en aquells casos en què la notificació a la persona interessada s'hagi de practicar en paper (article 41 LPAC), atès que en aquest cas, i sens perjudici que la notificació també es posi a disposició de la persona interessada a la seu electrònica de l'Ajuntament perquè pugui accedir al seu contingut de manera voluntària (article 42.1 LPAC), és necessari efectuar-la en el domicili de la persona interessada, tal com es desprèn de l'article 42.2 de l'LPAC.

Per tant, i donant així resposta a la consulta formulada, cal tenir present que fer constar la dada relativa a l'adreça del domicili habitual de la persona treballadora (o de qualsevol persona interessada) en el cos de les notificacions que se li han de practicar a través de mitjans electrònics resultaria contrari al principi de minimització de dades (article 5.1.c) RGPD), per la qual cosa no s'hauria d'incloure.

V

Tenint en compte les consideracions anteriors, en virtut del principi de responsabilitat proactiva (article 5.2 RGPD), que exigeix al responsable del tractament una actitud conscient, diligent i proactiva en relació amb tots els tractaments de dades personals que du a terme, l'Ajuntament hauria d'adoptar les mesures escaients per garantir que no es du a terme aquest tractament.

En aquest sentit, i tenint en compte que, segons manifesta en la seva consulta, compta amb un programa que incorpora per defecte l'adreça relativa al domicili de la persona interessada en totes les notificacions que es generen a través del seu gestor documental, caldria modificar o adequar aquest programa per tal que no es produeixi aquesta actuació.

Una cosa és que el domicili de les persones o veïns d'un Ajuntament es trobi als seus arxius i una altra és que es trobi incorporada al mòdul o aplicació de gestió de notificacions, el que, com s'ha vist, no semblaria que compleixi amb els principis en matèria de protecció de dades quan la persona interessada ha escollit el canal electrònic o se l'imposa obligatòriament.

Recordar, en aquest punt, la importància de tenir en compte la protecció de dades des del disseny i per defecte en la implementació d'aplicacions i sistemes d'informació, tal com disposa l'article 25 de l'RGPD:

"1. Teniendo en cuenta el estado de la técnica, el coste de la aplicación y la naturaleza, ámbito, contexto y fines del tratamiento, así como los riesgos de diversa probabilidad y gravedad que entraña el tratamiento para los derechos y libertades de las personas físicas, el responsable del tratamiento aplicará, tanto en el momento de determinar los medios de tratamiento como en el momento del propio tratamiento, medidas técnicas y organizativas apropiadas, como la seudonimización, concebidas para aplicar de forma efectiva los principios de

protección de datos, como la minimización de datos, e integrar las garantías necesarias en el tratamiento, a fin de cumplir los requisitos del presente Reglamento y proteger los derechos de los interesados.

2. El responsable del tratamiento aplicará las medidas técnicas y organizativas apropiadas con miras a garantizar que, por defecto, solo sean objeto de tratamiento los datos personales que sean necesarios para cada uno de los fines específicos del tratamiento. Esta obligación se aplicará a la cantidad de datos personales recogidos, a la extensión de su tratamiento, a su plazo de conservación y a su accesibilidad. Tales medidas garantizarán en particular que, por defecto, los datos personales no sean accesibles, sin la intervención de la persona, a un número indeterminado de personas físicas.

(...).”

Respecte aquelles notificacions que s'hagin pogut practicar a la persona treballadora per mitjans electrònics amb indicació de l'adreça relativa al seu domicili que consten en els corresponents expedients municipals, en relació amb les quals en demana la supressió, atès que la dada no resultaria pertinent per a la finalitat per a la qual es va tractar, aquesta hauria d'ésser suprimida (article 17.1.a) RGPD), tenint en compte que la supressió no equival necessàriament a l'esborrat o la destrucció de la informació personal, sinó que ha de donar lloc al seu bloqueig, en els termes de l'article 32 de la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre de 2018, de protecció de dades personals i garantia de drets digitals (en endavant, LOPDGDD).

En concret, l'article 32 de l'LOPDGDD estableix el següent:

“1. El responsable del tratamiento estará obligado a bloquear los datos cuando proceda a su rectificación o supresión.

2. El bloqueo de los datos consiste en la identificación y reserva de los mismos, adoptando medidas técnicas y organizativas, para impedir su tratamiento, incluyendo su visualización, excepto para la puesta a disposición de los datos a los jueces y tribunales, el Ministerio Fiscal o las Administraciones Públicas competentes, en particular de las autoridades de protección de datos, para la exigencia de posibles responsabilidades derivadas del tratamiento y solo por el plazo de prescripción de las mismas. Transcurrido ese plazo deberá procederse a la destrucción de los datos.

3. Los datos bloqueados no podrán ser tratados para ninguna finalidad distinta de la señalada en el apartado anterior.

4. Cuando para el cumplimiento de esta obligación, la configuración del sistema de información no permita el bloqueo o se requiera una adaptación que implique un esfuerzo desproporcionado, se procederá a un copiado seguro de la información de modo que conste evidencia digital, o de otra naturaleza, que permita acreditar la autenticidad de la misma, la fecha del bloqueo y la no manipulación de los datos durante el mismo.

(...).”

Tenint en compte que les notificacions electròniques controvertides, segons es manifesta en la consulta, resulten accessibles per a determinats empleats públics a

través del gestor d'expedients, seria necessari adoptar mecanismes adequats que impedeixen la visualització de l'adreça corresponent al domicili de la persona treballadora en les dites notificacions per part d'aquests empleats municipals (per exemple, de tractar-se d'un document en format pdf, una opció podria ser emprar l'eina "censura").

A tot això, també caldria tenir en compte les obligacions de conservació d'acord amb allò que s'estableixi en la taula o taules d'avaluació documental corresponents (TAD) que puguin elaborar-se en els termes de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents.

En atenció al tipus d'expedients municipals a què facin referència les notificacions en qüestió, l'aplicació de la TAD que pugui correspondre al cas concret determinarà en quins termes cal conservar la informació personal, ja sigui bloquejant-la o, fins i tot, eliminant-la.

Dit això, recordar que l'Ajuntament, com a responsable del tractament, ha de donar sempre una resposta a qualsevol persona (en el cas concret a la treballadora municipal) que exerciti un dret de supressió de dades, en els termes de l'article 17 de l'RGPD, independentment que la supressió sol·licitada resulti o no procedent.

Conclusions

La incorporació de l'adreça relativa al domicili de la persona treballadora (i de qualsevol interessat) en les notificacions que s'han de practicar a través de mitjans electrònics resultaria contrària al principi de minimització de dades.

L'Ajuntament ha d'adoptar les mesures escaients per garantir que el programa que empra per generar les notificacions no incorpora aquesta dada personal per defecte.

Atesa la petició de la persona treballadora de supressió de la informació en aquelles notificacions electròniques ja practicades, l'Ajuntament hauria de procedir al seu bloqueig en els termes apuntats en aquest dictamen.

Barcelona, 23 de febrer de 2023